

Bioetikos ir sociologijos tarpdalykinio bendradarbiavimo galimybės

RAIMUNDAS KAMINSKAS, EIMANTAS PEIČIUS

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Socialinių ir humanitarinių mokslų katedra, A. Mickevičiaus g. 9, LT-44307 Kaunas
El. paštas: kaminskas.raitmundas@gmail.com; eimantas.peicius@ismuni.lt

---

Straipsnyje nagrinėjamos bioetikos ir sociologijos tarpdalykinio diskurso galimybės sprendžiant šiuolaikines moralės dilemas. Apžvelgiant bioetikos ir sociologijos disciplinų raidą, atskleidžiami paradigminiai šių disciplinų skirtumai ir joms atstovaujančių mokslininkų požiūriai į etines sveikatos priežiūros problemas. Tradicinėmis laikytos klasikinės biomedicinos etikos temos, kaip, pvz., pacientų teisės medicinoje, eksperimentinių biomedicininų tyrimų su žmonėmis pagrįstumas, eutanazija ar klonavimas, vis dažniau yra analizuojamos empiriniu požiūriu pasitelkiant socialinių tyrimų metodus. Tačiau bioetikos diskurse socialinių tyrimų rezultatai (pvz., visuomenės nuomonės apklausos) yra ignoruojami, ir atvirksčiai – medicinos sociologijos tekstuose vengiama normatyvinės etikos vartojamų teorinių nuostatų ar tuo labiau filosofinės sąvokų analizės. Straipsnyje aptariamos naujos tarpdalykinės nišos – bioetikos sociologijos ir sociologijos bioetikos teorinės perspektyvos. Nagrinėjama, kaip bioetikos ir socialinių mokslų tyrėjų bei ekspertų naudojami problemų sprendimo instrumentai galėtų būti integruojami į bendrą konstruktyvią mokslinę diskusiją ir kokios galimos (medicinos ar sveikatos) sociologijos ir bioetikos (ar medicinos etikos) bendradarbiavimo išdavos.

Raktažodžiai: bioetika, medicininė sociologija, empirinė etika, sociologijos bioetika, bioetikos sociologija

---

ĮVADAS

Biomedicininė etika, arba tiesiog bioetika, yra atsakas į medicinos pasiekimus ir naujų biotechnologijų laimėjimus, kurie iš esmės pakeitė gyvenamąją tikrovę ir pasaulėvaizdį.

Bioetikos profesionalų nuomone, be tinkamų vertybinių orientacijų medicina gali virsti bedvasiu amatu, netenkančiu prasmės ir vedančiu nežinia kur. Geram bet kokios srities specialistui nepakanka tik siauro tam tikros srities išmanymo, būtinas visapusiškas, asmeniškias ir argumentuotas platus pasaulio matymas. Tai ypač svarbu šiandien, kai susiduriama su kritinėmis situacijomis, kai galima rinktis tarp bendražmogiškų vertybių, lengvos karjeros, įtakingų ryšių, materialinės gerovės ir profesinės pareigos vykdymo (Rothman 2008).

Be tradicinių pagarbos gyvybei, žalos nedarymo ir geradarystės etikos principų, didėja žmogaus orumo, informuoto sutikimo, socialinio teisingumo, solidarumo, konfidencialumo sampratų, kurios įgauna naują prasmę biologijos ir medicinos mokslų pasiekimų kontekste, reikšmė (Gordijn 2008). Šių sąlyginai naujų etikos normų legitimavimas įtakingiausių tarp-tautinių organizacijų (JT, PSO, PMA ir kt.) priimtuose dokumentuose paskatino ne tik universalių etinių vertybių refleksiją, bet ir atvėrė naujas perspektyvas socialinių mokslų atstovams.

Plačiąja prasme moralinės sąmonės ir socialinės savimonės pokyčiai neabejotinai daro įtaką bendrai medicinos praktikai, moksliniams tyrimams ir priimamiems sprendimams sveikatos politikos srityje (Shaw 2006). Kai kurių sociologų nuomone, vien teorinių žinių pritaikymo ar tradicinių principų interpretacijų nepakanka, kad galėtume tinkamai įvertinti tokias globalias problemas kaip kamieninių ląstelių tyrimai, klonavimas ar biotechnologijų pritaikymo pasekmės vienai ar kitai socialinei grupei (Rothman 2008). Kiti sociologai teigia, kad kompleksinė globalių praktinių problemų analizė yra ne tik bioetikos principų taikymas, bet ir empirinių faktų įvertinimas, jų suvokimas ir apibendrinimas (Petersen 2011; Mildred 2005).

Kita vertus, kai kurie bioetikos specialistai vis dažniau teiraujasi sociologų apie šiuolaikinės visuomenės požiūrį į tokius klausimus kaip žmogaus klonavimo ar eutanazijos legalizavimo perspektyvą arba kaip skirtingos kartos suvokia organų donorystę, biobankus ar dirbtinį apvaisinimą (De Vries 2008; Borry et al. 2004).

Bioetikos tyrinėtojai savo ruožtu priekaištauja sociologams dėl jų perdėtos bioetikos kritikos, kai bioetika lyginama su klinicine etika ir moraline bioetikos teorija, o tai tėra dalis bioetikos problemų spektro.

Šio straipsnio tikslas – išanalizuoti sociologijos metodų taikymo galimybes apžvelgiant bioetikos problemas ir jų sprendimo būdus bei bioetikos sociologijos tarpdalykinio diskurso praktinę reikšmę.

BIOETIKOS TARPDALYKIŠKUMO SAMPRATA

Bioetika kaip atsakas į etikos problemas biomedicinos mokslų srityje ėmė formuotis maždaug XX a. viduryje, kai po Niurnbergo tribunolo teismo žmogaus teisių koncepcija buvo legitimuota tarptautiniu mastu ir imama traktuoti kaip esminis demokratinės visuomenės požymis. Tačiau medicinos raida atvėrė naujas galimybes keisti žmogaus gyvenimą: dirbtinės reprodukcijos technologijos, mirties kriterijų įvairovė, galimybės pailginti natūralų žmogaus gyvenimą persodinant kito žmogaus organus arba jį sutrumpinti atliekant eutanaziją, genetiškai keisti žmogaus identitetą, keisti lytį ir daugelis kitų bioetikos vadovėliuose nagrinėjamų probleminių klausimų (De Vries 2008; Borry et al. 2004).

Terminą „*bioetika*“ 1970 m. pirmą kartą pavartojęs JAV onkologas Van Rensselaeras Potteris teigė, kad bioetika turi tapti nauja disciplina, sujungiančia biologijos žinias su žmogaus moralės vertybių sistema. Anot bioetikos specialistų, bioetika yra platesnė disciplina už tradicinę medicininę etiką, kuri turi nagrinėti ne tik pacientų priežiūros moralės problemas, bet ir kitus moralės klausimus, kaip antai kokios medicinos pažangos ir biotechnologijų raidos pasekmės socialiniams santykiams, socialinei gerovei, galų gale tolesnei žmonijos raidai (*The History and Future of Bioethics* 2011).

Siekiant apibendrinti universalias moralines vertybines nuostatas, 1979 m. paskelbtas Belmonto pranešimas pasiūlė bioetikoje vadovautis trimis universaliais etikos principais, tai yra: pagarba asmeniui, geradaryste ir teisingumu (vėliau amerikiečių etikos tyrėjai pridėjo ir žalos nedarymo principą) (*Belmont Report* 1979). Vadovaujantis šiuo požiūriu siūloma atidėti į šalių pagrindinius prieštaravimus ir laikytis keturių moraline prasme daugiau ar mažiau neutralių principų, kurie galėtų būti taikomi bet kuriai medicininei situacijai įvertinti. Du principai – *geradarystės* ir *žalos nedarymo* – buvo perimti iš Hipokrato priesaikos, o likę du, *autonomijos* ir *teisingumo*, siejami su skirtingomis, liberaliaja ir socialistine, politinės filosofijos tradicijomis. Nepaisant galimų prieštaravimų tarp šių keturių principų, kylančių dėl skirtingos jų interpretacijos tam tikrose konkrečiose situacijose, šis metodas tapo praktinės

ir edukacinės veiklos bioetikoje standartu, tačiau sulaukė sociologinės minties kritikos dėl pernelyg siauro visuomenėje vykstančių fenomenų traktavimo (Lopez 2004; Rothman 2008).

Šiandien bioetika dažnai traktuojama kaip akademinė ir edukacinė misija turinti discipliną, *sistemiškai nagrinėjanti įvairius biologijos ir medicinos mokslų bei sveikatos priežiūros praktikos aspektus, įskaitant moralės vizijos, sprendimų, elgesio modelius ir kita, taikant tarpdalykines metodologijas* (*Encyclopedia of Bioethics* 1995). Bioetikos tarpdalykiškumas reiškia, kad, skirtingai nei kitos mokslo sritys, bioetika analizuoja konkrečius klinikinės praktikos atvejus, kurių sprendimus nulemia ne tik etikos principų ar kriterijų pasirinkimas ir taikymas, bet ir specialios žinios, aplinkybės, įstatymai, kultūrinis kontekstas ar pan. (Lopez 2004; De Vries 2008). Taigi šiuolaikinė bioetika išeina už tradicinės etikos ribų ir remiasi ne vien vertybėmis, bet ir faktais, kuriais galėtų argumentuoti, paremti ir įtvirtinti nuostatas, atitinkančias tam tikrų grupių poreikius, pvz., įteisinant tam tikras nuostatas dėl organų donorystės ar eutanazijos ar kitų klausimų.

BIOETIKOS IR SOCIOLOGIJOS SĄRYŠIO YPATYBĖS

Šiuolaikinės bioetikos teorijos bando ieškoti moralės sampratų sintezės ir balanso tarp dviejų moralės polių – esamybės ir privalomybės, faktų ir vertybių, subjektyvios moralinės sąmonės ir objektyvių elgesio determinantų. Pastarieji, žinia, yra sociologijos arba medicinos sociologijos prerogatyva. Medicinos etikoje pirmiausia susitelkiama į klausimus, kylančius medicinos praktikoje, o bioetika yra labai plati disciplina, jos objektas yra bendresni moralės klausimai, kylantys dėl pokyčių biologijos moksluose, kurie turi savo ribas, ypač žmogaus individualybės, kultūros, religijos, laisvės, teisių ir įsipareigojimų atžvilgiu (Mildred 2005).

Iš tikrųjų pačią etiką praturtina kitų disciplinų išvalgos ir duomenys; pavyzdžiui, klinikinės dilemos teatre parodymas gali būti stipresnė paskata etiniam apmąstymui ir analizei nei paprastas atvejo aprašymas. Vis dėlto tiek pasaulyje, tiek ir Lietuvoje tarpdalykinis požiūris tik pradedamas nagrinėti, kai kurie medicininės praktikos tyrimai rodo, kad bioetikos ir sociologijos mokslinių interesų laukas dažnai sutampa (Grabauskas et al. 2004; Kaminskas 2007; Weyers 2006).

Sociologijos klasikai savo darbuose nagrinėjo klausimus, susijusius su bioetikos interesų sritimis. Antai E. Durkheimas veikale „Savižudybė“ (1897) savižudybės reiškinį siejo su visuomenės būseną, žmonių socialine integracija, bendruomene, harmonija tarp individo ir jo socialinių sąlygų arba atskirtimi ir susvetimėjimu. Vienas XX a. vidurio sociologų T. Parsonsas mediciną apibrėžė kaip svarbią socialinės kontrolės sistemą, ligą traktuodamas kaip nukrypimą ir grėsmę visuomenės stabilumui.

Nuo 1960-ųjų sociologai studijavo sveikatos priežiūros etikos problemas, nagrinėdami medicininius eksperimentus, organų transplantaciją ir medicinos klaidas. Ervingo Goffmano knyga „Prieglobstis“ (*Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*, 1961) buvo vienas pirmųjų sociologinių tyrimų apie psichikos ligonių socialinę padėtį ir patirtį psichiatrinėje ligoninėje (kaip ir kitose totalitarinėse institucijose – kalėjimuose, koncentracijos stovyklose, vienuolynuose, vaikų namuose ir karinėse organizacijose).

Sociologas Charles'as L. Boskas knygoje „Atleisk ir prisimink“ (*Forgive and Remember: Managing Medical Failure*, 1979) aprašė chirurgijos praktikoje pasitaikančias klaidas. Savo tyrimo rezultatus jis paskelbė po to, kai aštuoniolika mėnesių praleido kartu su chirurgais, domėjosi, ką gydytojai galvoja apie savo klaidas ekstremaliose situacijose, išskyrė technines ir moralines gydytojų klaidas bei kėlė gydytojų atsakomybės klausimą. Ervingas Goffmanas, Ch. L. Boskas ir kiti sociologai (R. Merton, G. G. Reader, P. L. Kendall (1957), F. Davis (1963),

D. Sudnow (1967), R. M. Weinstein nuo 1969 m., B. G. Glaserand A. L. Strauss (1968), E. Freidson (1970), B. Barber (1973), B. Gray (1975)) analizavo etikos ir moralės problemas medicinoje prieš bioetikos atsiradimą.

Šiuo metu bioetika kelia klausimus – kiek laiko galima dirbtinai palaikyti žmogaus organų veiklą, ar leistina eutanazija nepagydomam ligoniui ir pan. Ar bioetika gali rasti atsakymus į šiuolaikinių biotechnologijų, biomedicinos mestus iššūkius visuomenei dėl reprodukcinės technologijos, genetinės informacijos naudojimo ir saugojimo, organų ir audinių transplan-tacijos, žmogaus klonavimo, embrionų kamieninių ląstelių tyrimų, eksperimentinių vaistų, dirbtinio apvaisinimo? Šiuolaikinėje tinklų visuomenėje (angl. *network society*) sociologija siūlo bioetikai padėti nustatyti biotechnologijų poveikį visuomenei, o ne vien atskiram indi-vidui, kad nebūtų siekiama vien mokslinės ar medicininės naudos.

SOCIOLOGIJOS BIOETIKOS IR BIOETIKOS SOCIOLOGIJOS TEORINIAI ASPEKTAI

Bioetikos ir sociologijos sąsajos mokslinėje literatūroje gana retos, o junginiai sociologijos bioetika ar bioetikos sociologija yra naujos ir neseniai pradėtos vartoti sąvokos. Panašiai kaip medicinos sociologija ir sociologijos medicina nagrinėja skirtingus objektus, taip ir bioetikos bei sociologijos tarpdalykiškumas gali būti dvejopas (Petersen 2011). Medicinos sociologija tiria organizacinę struktūrą, vaidmenų pasiskirstymą, vertybių sistemas, ritualus ir medicinos kaip elgsenos sistemos funkcijas, o sociologijos medicina atspindi taikomąjį medicininės so-ciologijos pobūdį ir suprantama kaip taikomieji tyrimai, kurių pagrindinis objektas ne socio-loginės, o medicininės kilmės problemos. R. de Vries teigimu, R. Straus pasiūlytas medicinos sociologijos ir sociologijos medicinos išskyrimas yra tinkamas apibūdinant sociologijos ir bioetikos santykį: bioetika gali naudoti sociologijos įrankius atsakant į bioetikai rūpimus klausimus (sociologijos bioetika), o sociologija naudoti bioetiką atsakant į sociologinius klau-simus (bioetikos sociologija) (De Vries 2003; 2008).

Sociologijos bioetika suteikia įgūdžių bioetikai, bioetikos sociologai tiria iš nepriklauso-mų pozicijų ir būtent tai yra esminė šio metodo ypatybė. Nagrinėdami sociologijos ir bioetikos santykį sociologai argumentuoja, jog sociologija aiškiai suformuluoja sociologinį ligos mo-delį, kuris pabrėžia ligos socialinę struktūrą bei nustato priežastinius ryšius (Annandale 2001; Cockerham 2001). Iš sociologinės perspektyvos analizuojami socialiniai ekonominiai padėties skirtumai, kaip socialinė ekonominė padėtis atspindi plačią prieigą prie tokių išteklių kaip pinigai, žinios, prestižas, valdžia ir naudingi socialiniai ryšiai, kurie padeda asmenims išvengti ir sveikatos pavojų arba nurodo, kaip elgtis, kai tai įvyksta.

Bioetikos standartai yra nukreipti į biomedicininį ligos paaiškinimą, kai susitelkiama ties liga kaip atskira disfunkcijos būkle. Sociologinė išvalga, kad nelygybės socialinė struk-tūra sąlygoja asmenų sergamumo, nedarbingumo riziką bei išteklius, kurie daro įtaką šiam procesui, gali praplėsti biomedicininį ligos priežastingumo supratimą – nuo ligos kaip in-dividualios būklės (genetikos, gyvensenos, kt.) iki nelygybės sąsajų tarp ligos bei sveikatos priežiūros (Mildred 2005).

Bioetikos principų plėtotė gali sujungti biomedicininį ir socialinį ligos kontekstus. Pla-tesnis ligos priežastingumo suvokimas, t. y. tai, kad materialinių išteklių tarp turtingųjų ir neturtingųjų šalių skirtumas atspindi taip pat ir didelį skirtumą tarp mirtingumo ir sergamumo, papildo ir praplečia bioetikos principus (De Vries 2003). Sociologinį modelį bioetikoje taip pat galima pritaikyti apibrėžiant sritis, kuriose būtų detalizuoti bioetikos principai, pvz., in-fekcinių ligų labai neturtingose šalyse ir etiškų standartų medicinos tyrimuose (Cockerham 2001; Tausig 2006).

Sociologų įgūdžiai bioetikoje naudojami sprendžiant problemas, su kuriomis bioetika susiduria analizuojant viešąją nuomonę, organizacijos darbą ir skirtingus kultūrinius požiūrius į moralines problemas. Bioetikos sociologai atsako į sociologijos klausimus, pvz., kaip funkcionuoja bioetikos komitetai, kokia bioetikų profesija, kokią vietą visuomenėje užima biomokslai ir pan., o sociologijos bioetikai skolina savo metodus ir žinias, dalyvauja bioetiniame projekte kaip stebėtojai ir kartu kaip paties fenomeno tyrėjai (De Vries 2008; Borry 2004). Šia prasme jie nėra tikri sociologai, greičiau bioetikai sociologai, nes dalyvauja sprendžiant realias bioetikos problemas. Taigi bioetikos sociologijos ir sociologijos bioetikos išskyrimas gali būti vienas pradinių taškų analizuojant ryšį tarp bioetikos ir sociologijos.

SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ PRAKTINĖ REIKŠMĖ ANALIZUOJANT BIOETIKOS KLAUSIMUS

Kai kurių sociologų nuomone, socialinių mokslų tyrimuose yra daugiau normatyvinių prielaidų ir motyvų, nei pripažino mokslininkai, ir didesnis empirinių aprašomųjų tyrimų poreikis, negu etikai pateikė iš pradžių (Zussman 1997). Kaip empiriniai tyrimai socialiniuose moksluose yra susiję su normine analize? Viena vertus, teigiama, kad ir kokybiniai, ir kiekybiniai socialinių mokslų tyrimai gali daug daugiau, negu šiuo metu yra manoma. Svarbiausia yra tai, kad empiriniai duomenys gali pagelbėti bioetikams realizuojant savo tikslus – kuriant priemones, padėsiančias pereiti nuo etinės analizės prie etiškai pateisinamo elgesio (Petersen 2011). Be to, empiriniai tyrimai gali praturtinti analitinį moralinio pateisinimo procesą tikrinant konsekvencialistų teiginius bei padėti mums suprasti, kuriuos principus galima taikyti tam tikrame kontekste. Aktualių moralės principų paaiškinimas kyla iš gilesnio reikšmių ir veiksmų, kurių ketina imtis individai įvairiuose kultūrinuose kontekstuose, supratimo, taip pat gilesnio pažinimo jėgos struktūrų, būdingų įvairioms socialinėms grupotėms, t. y. iš įžvalgos, kurią išgali suteikti sociologija, ekonomika, antropologija ir kitos socialinių mokslų disciplinos (Zussman 2000). Taigi empiriniai tyrimai ne tik patvirtina ar paneigia bioetikų teiginius; jie kaip faktai gali būti ir neatskiriama moralinių sprendimų pateisinimo dalis (Brody 2011; Lopez 2004).

Taigi, be naujų problemų nustatymo ir pagrindimo, empirinis tyrimas gali suteikti labai svarbios informacijos apie jau pripažintų problemų kontekstą, prasmes ir kultūrinę aplinką. Panašiai ir bioetikos tyrėjai turėtų remtis antropologiniais ar sociologiniais tyrimais, kurie padėtų įžvelgti moralinių dilemų kultūrinius ar socialinius, demografinius veiksnius.

IŠVADOS

1. Medicinoje ir sveikatos priežiūroje tradicinės vertybės ar moralinės visuotinai priimtinos nuostatos nėra vienintelės gairės sprendžiant dilemines situacijas, kurias nagrinėja bioetika. Siekiant bioetikos tarpdalykiškumo būtina įvairiapusiškai (moraline, teisine, kultūrine ir globalia prasme) įvertinti ir išanalizuoti visus susijusius faktus socialinių mokslų metodais.

2. Bioetikos ir sociologijos sąsajas atskleidžia šių mokslų keliamų klausimų, mokslinių interesų bendrumas. Prieš atsirandant bioetikai kaip mokslui sociologai nagrinėjo klausimus, susijusius su bioetikos sritimi: etikos problemos sveikatos priežiūroje, medicininiai eksperimentai, organų transplantacija ir medikų klaidos.

3. Bioetikos ir sociologijos santykis gali būti apibrėžiamas *bioetikos sociologijos*, kai į sociologinius klausimus atsakoma pasitelkiant bioetiką, ir *sociologijos bioetikos*, kai sociologijos įrankiai naudojami atsakant į bioetikai rūpimus klausimus, sampratomis. Sociologinės perspektyvos gali padėti plėtoti bioetikos principus, nagrinėdamos platesnį ligos priežastingumo suvokimą, keldamos teisingo išteklių paskirstymo, medicinos tyrimų naudos

poveikio neturtingoms šalims problemas. Teorinės ir metodinės sociologijos priemonės gali pagilinti ir išplėsti bioetikos sritį.

4. Bioetikos problemos yra ne tik tarpdalykinės, bet ir daugiadalykinės, todėl bioetikos problemų analizei reikia ne tik racionalios sprendimų priėmimo argumentacijos, bet ir empirinių įrodymų, t. y. sociologiniais metodais gautų duomenų. Preliminarus faktų (ne prielaidos) nustatymas gali atskleisti skirtingas ir nenumatytas etinio vertinimo perspektyvas, o patvirtinti moksliniai empiriniai duomenys gali padėti išaiškinti tam tikrų bioetikos problemų priežastis. Sociologijos metodai leidžia išmatuoti ir įvertinti bioetikos politikos ir intervencijų sėkmę.

5. Glaudesnis sociologijos ir bioetikos bendradarbiavimas suteikia platesnę sociologinio tyrimo perspektyvą bei atskleidžia praktinę bioetikos vertę. Jis gali būti naujų paradigmu atsiradimo priežastimi.

Gauta 2013 02 10
Priimta 2013 10 15

Literatūra

1. Annandale, E. 2001. *The Sociology of Health and Medicine*. Cambridge: Polity.
2. Borry, P.; Schotsmans, P.; Dierickx, K. 2004. "What is the Role of Empirical Research in Bioethical Reflection and Decision Making? An Ethical Analysis", *Medicine, Health Care and Philosophy* 7: 41–53.
3. Brody, H. 2009. *The Future of Bioethics*. Oxford, New York: Oxford University Press.
4. Cockerham, W. C. 2001. "Medical Sociology and Sociological Theory", in *The Blackwell Companion to Medical Sociology*, ed. W. C. Cockerham. Malden, MA: Blackwell Publishing, 3–22.
5. De Vries, R. G.; Kim, S. Y. H. 2008. "Bioethics and the Sociology of Trust: Introduction to the Theme", *Medicine, Health Care and Philosophy* 11(4): 377–379.
6. De Vries, R. 2003. "How Can We Help? From "Sociology in" to "Sociology of" Bioethics", *Journal of Law, Medicine & Ethics*: 32: 279–292.
7. *Encyclopedia of Bioethics*. 1995. Revised edition, ed. T. Reich Warren. New York: Simon & Schuster Macmillan.
8. Gordijn, B.; Dekkers, W. 2008. "Sociology and Bioethics", *Medicine, Health Care and Philosophy* 11(4): 375.
9. Grabauskas, V.; Peičius, E.; Kaminskas, R. 2004. "Patients' Role in Health Care Decision-making", *Medicina* 10(11): 1109–1116.
10. Kaminskas, R.; Peičius, E. 2007. "The Development of Medical Sociology in the Post-soviet Society: The Case of Lithuania", *Central European Journal of Public Health* 15(2): 74–78.
11. Lopez, J. 2004. "How Sociology Can Save Bioethics ... Maybe", *Sociology of Health & Illness* 26(7): 875–896.
12. Mildred, Z. 2005. "Realizing Bioethics' Goals in Practice: Ten Ways "Is" Can Help "Ought"", *Hastings Center Report* 35(4): 40–47.
13. National Commission for the Protection of Human Subjects of Biomedical and Behavioral Research, Ethical Principles and Guidelines for the Protection of Human Subjects of Research (Belmont Report) (The United States: Department of Health and Human Services, 1979). Prieiga per internetą: <http://www.hhs.gov/ohrp/humansubjects/guidance/belmont.htm>
14. Petersen, A. 2011. "Can and Should Sociology Save Bioethics?", *A Journal of the BSA MedSoc Group* 6(1). Prieiga per internetą: <http://www.medicalsociologyonline.org/> (žiūrėta 2012 05 29).
15. Rothman, K. 2008. "Bioethical Issues. Sociological Perspectives", in *Advances in Medical Sociology* 9, ed. B. K. Rothman, E. M. Armstrong, R. Tiger. Elsevier Ltd.
16. Shaw, R. 2006. "Border Crossing Between Sociology and Bioethics", *New Zealand Sociology* 21(2): 173–195.
17. Tausig, M.; Selgelid, M. J.; Subedi, S.; Subedi, J. 2006. "Taking Sociology Seriously: A New Approach to the Bioethical Problems of Infectious Disease", *Sociology of Health & Illness* 28(6): 838–849.
18. *The History and Future of Bioethics: A Sociological View*. 2011. New York, NY: Oxford University Press.
19. Weyers, H. 2006. "Explaining the Emergence of Euthanasia Law in the Netherlands: How the Sociology of Law Can Help the Sociology of Bioethics", *Sociology of Health & Illness* 28(6): 802–816.

20. Zussman, R. 1997. "Sociological Perspectives on Medical Ethics and Decision-making", *Annual Review of Sociology* 23: 171–189.
21. Zussman, R. 2000. "The Contributions of Sociology to Medical Ethics", *The Hasting Center Report* 30(1): 7–11.

RAIMUNDAS KAMINSKAS, EIMANTAS PEIČIUS

The perspectives of interdisciplinary contribution between sociology and bioethics

Summary

The paper analyzes potential interdisciplinary relations between bioethics and sociology while dealing with current ethical dilemmas. The paradigmatic and conceptual differences to the framework of ethical-social problems between bioethical and sociological academic disciplines are revealed. Traditionally ethical problems such as patient's rights in medicine, justification of biomedical research, euthanasia, cloning tend to be argued employing empirical argumentation and methodology of social research. The paper explores why the results of sociological studies (such as public opinion polls) are frequently ignored in the context of bioethics as well as medical sociology delimits the philosophical-ethical argumentation such as application of normative principles. New theoretical approaches – sociology of bioethics as well as bioethics in sociology are presented. The potential collaboration between social sciences and bioethics as well as mutual integration of different experts to interdisciplinary discussion in decision-making are disputed.

Key words: bioethics, medical sociology, empirical ethics, sociology in bioethics, sociology of bioethics